

Mokum

De biografie van Joods
Amsterdam

Erwin Olaf, Portret van Ellen Le Roy Lopes Cardozo, Sefardisch Joods, 2013. © Estate Erwin Olaf. Courtesy: Galerie Ben Mardos.

25 okt '25
t/m 6 apr '26

De Nieuwe Kerk
Amsterdam

Persbericht

↑ Hendrik Keun, *Gezicht op de Houtmarkt*, ca. 1760-87. Collectie Amsterdam Museum, langdurige bruikleen Rijksmuseum Amsterdam. Foto René Gerritsen.

Mokum

De biografie van Joods Amsterdam

Zonder Joods leven geen Mokum. In de rijke geschiedenis van 750 jaar Amsterdam is het Joodse leven vier eeuwen lang diepgeworteld. De stad kreeg door de tijd liefkozend de naam Mokum, het Jiddische woord voor *plaats* of *stad*. Een naam die door vele Amsterdammers is omarmd en bezongen. Denk aan de hits van onder anderen Johnny Meyer en Manke Nelis met *Mokum wat maak je me nou* en André Hazes die Amsterdam weemoedig toezingt in *Wat was jij toch mooi, m'n Mokum*.

Wereldberoemde Joodse Amsterdammers als Baruch Spinoza, Samuel Sarphati en Anne Frank, en uit het Jiddisch afkomstige woorden als stiekem, mazzel, jatten, gozer en tof zijn onlosmakelijk met de stad verbonden. Zelfs het typisch Amsterdamse tafelzuur danken we aan Joodse straatventers. Spraakmakende iconen zoals de Bijenkorf, Tuschinski en het Amstelhotel zijn het initiatief van Joodse ondernemers.

De Nieuwe Kerk sluit het jubileumjaar van Amsterdam af met de tentoonstelling *Mokum, de biografie van Joods Amsterdam*. Deze tentoonstelling belicht een bewogen, vaak weerbarstige en veelzijdige geschiedenis. Daarmee werpt de tentoonstelling een blik op één van de oudste pijlers van het meerstemmige Amsterdam. Het vertelt de verhalen van bekende en onbekende inwoners van Mokum: beginnend bij de eerste Joodse bewoners die op de vlucht waren voor vervolging op basis van hun religie, via burgerlijke gelijkstelling en relatieve bloei en de moord op 60.000 Amsterdamse Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog, tot de voorzichtige heropleving van religieuze en culturele identiteit. Er is ook ruimte voor de enorme diversiteit onder Joden in Nederland, maatschappelijke verharding, de protesten in de stad en de zoektocht naar verbinding in het Mokum van vandaag.

TE ZIEN VAN 25 OKTOBER 2025 T/M 6 APRIL 2026.

Vier eeuwen Mokum

Vanaf het einde van de 16e eeuw komen Joden vanuit verschillende delen van Europa naar de bloeiende handelsstad Amsterdam waar een relatief grote vrijheid van godsdienst is. Hierdoor ontstaat er al snel een bloeiende Joodse gemeenschap in de stad. Vlak bij het stadscentrum worden twee grote synagogen gebouwd, de Hoogduitse Grote Synagoge in 1670 en de **Portugese Synagoge** in 1675. Dit laat het vertrouwen van Joden zien in Amsterdam als hun thuis. In Amsterdam is er geen getto, maar Joden wonen wel vaak bij elkaar zoals op en rond het stadseiland Vlooienburg, het tegenwoordige **Waterlooplein** met een grote verscheidenheid aan inwoners. Rembrandt woonde hier om de hoek en portretteerde verschillende Joden. Tot aan de Tweede Wereldoorlog was dit het bruisende Joodse centrum, waar ook het typische **Amsterdamse tafelzuur** werd verkocht door straatventers.

In deze stad groeide filosoof **Baruch Spinoza** op die in 1656 werd verbannen uit zijn Joodse gemeenschap vanwege zijn radicale opvattingen. Zijn ideeën vormen de basis van het verlichtingsdenken in West-Europa.

Er was lange tijd zeer beperkte vrijheid van beroepskeuze voor Joden en de burgerrechten kwamen pas in de tijd van Napoleon. De **diamanthandel** en -bewerking vielen niet onder een gilde en het is mede daarom, en dankzij de sterke internationale banden van verschillende Joodse ondernemers en families, dat Amsterdam uitgroeide tot internationale diamantstad.

Een van de meest markante figuren uit de geschiedenis van de stad is de 19e -eeuwse arts en weldoener **Samuel Sarphati**. In 2025 werd hij door de lezers van Het Parool uitgeroepen tot grootste Amsterdammer van alle tijden. Hij zette zich in voor een gezonder en eerlijker Amsterdam. Hij was de initiatiefnemer van de bouw van het Amstelhotel en het verloren gegane Paleis voor Volksvlijt. De meest iconische Amsterdamse warenhuizen heeft de stad te danken aan succesvolle Joodse ondernemers, zij richtten **de Bijenkorf**, Hirsch & Cie. (waarin nu de Apple Store is gevestigd) en Maison de Bonneterie op.

De Tweede Wereldoorlog betekent een harde breuk in de ontwikkeling van het Joodse leven in Amsterdam. De stad laat haar Joodse inwoners in de steek, wat resulteert in een bijna volledig verdwenen gemeenschap. Driekwart van de 80.000 Joodse stadsbewoners wordt tijdens de oorlog vermoord. Eén van hen is **Anne Frank**, haar dagboek groeide na de oorlog wereldwijd uit tot een symbool van veerkracht waar velen hoop en moed uit putten.

Weinig Joden overleven de oorlog. Zij die wel terugkeren krijgen een ijskoud ontvangst bij hun terugkeer in de stad. Pas vanaf de jaren 60 komt er meer aandacht voor de specifiek Joodse ervaringen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Max Tailleur vindt na de oorlog een groot publiek met zijn nostalgische moppen over **Sam en Moos**. Voor hem was de lach een vorm van overleven. Erwin Olaf portretteert in 2013 voor het stadsarchief zestien Joodse Amsterdammers. In een stad die voortdurend verandert en waar vrijheden niet vanzelfsprekend zijn, viel het Olaf op dat uitingen van Joods leven steeds minder zichtbaar werden in het straatbeeld. Als voorvechter van gelijke rechten,

en met de overtuiging dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn en uiten ongeacht religie of seksuele geaardheid, zijn deze portretten blijvend onderdeel van de stad en haar geheugen. Het duurt 80 jaar tot Amsterdam excuses maakt voor het grote leed dat deze groep inwoners is aangedaan. Op 24 april 2025 verwoordt burgemeester Femke Halsema het tijdens de Jom Hasjoa (de dag waarop de Joodse gemeenschap de slachtoffers van de Sjoa of Holocaust herdenkt) als volgt:

“Zonder Joods leven is er geen Amsterdam.”

Mokum in De Nieuwe Kerk

In het hart van Amsterdam, aan de Dam, is De Nieuwe Kerk een monument van ontmoeting. Het zijn de spraakmakende tentoonstellingen en de veelzijdige programmering die actuele maatschappelijke verhalen tot leven brengen. Zij stimuleren de dialoog en dragen bij aan maatschappelijke cohesie, met een focus op inclusiviteit, diversiteit en culturele uitwisseling. De afgelopen decennia zijn er geschiedenissen verteld die lang zijn genegeerd of onderbelicht zijn gebleven. Meest recentelijk waren dit *De Grote Suriname-tentoonstelling* (2019) en *De Grote Indonesië-tentoonstelling* (2023). In 2026 opent *Queer Amsterdam, de roze stad*.

Mokum bouwt ook voort op de eerdere samenwerking met het Joods Museum in de tentoonstelling *Jodendom* (2011), waarin 3000 jaar Joodse religie centraal stond binnen de serie over wereldreligies van De Nieuwe Kerk.

De Nieuwe Kerk Amsterdam is dankbaar voor de onmisbare steun van founder VriendenLoterij, begunstigers de Grote Vrienden, Vrienden en anonieme steunverleners.

Persuithodiging:

De persopening van *Mokum, de biografie van Joods Amsterdam* vindt plaats op donderdag 23 oktober 2025 om 10:00 uur in De Nieuwe Kerk aan de Dam. Inloop vanaf 09:30 uur.

Meld je aan vóór maandag 20 oktober door te mailen naar pressoffice@nieuwekerk.nl.

Deze tentoonstelling markeert de afsluiting van het 750-jarig jubileum van Amsterdam en is gemaakt in samenwerking met het Joods Cultureel Kwartier. Tijdens de tentoonstelling wordt een rijkgeschakeerd publiekprogramma georganiseerd. Verdere details hierover volgen later.

Beeldsheet

↑ Max Liebermann, Judengasse in Amsterdam, 1908. Collectie Joods Museum.

1 - Terugkeer naar het jodendom

Eind vijftiende eeuw dwingt de Spaanse Inquisitie alle Joden in Spanje en Portugal om katholiek te worden. Veel Joden verlaten hun thuisland. Vanaf het begin van de zeventiende eeuw vestigt een deel zich in Amsterdam, de stad waar de economie bloeit. In Amsterdam kunnen deze *conversos* of *nieuw-christenen* weer openlijk Joods zijn, net als hun voorouders. De meesten wonen in de nieuwe wijken aan de oostkant van de Amstel, op Vlooienburg en in de omgeving van de huidige Jodenbreestraat.

← Torarol van Moses Uri ben Josef HaLevie, ca. 1400. Collectie Portugees-Israëlietische Gemeente, Amsterdam.

2 - Ruimte voor religie

Door de relatieve vrijheid van godsdienst ontstaat in Amsterdam snel een bloeiende Joodse gemeenschap. In eerste instantie gaat het vooral om Sefardische Joden uit Spanje en Portugal, oftewel de *Sefardiem*. Vanaf 1630 komen grote groepen Joden uit Duitsland en Oost-Europa naar Amsterdam. Zij worden *Asjkenaziem* genoemd, oftewel *Asjkenazische Joden*. De twee gemeenschappen spreken een andere taal, hebben andere gewoontes en verschillende sociale posities. Ze bouwen eigen synagogen, scholen en sociale voorzieningen. Vlakbij het stadscentrum worden twee grote synagogen gebouwd. Die laten zien hoe snel de Joodse nieuwkomers in Amsterdam een eigen plek weten te vinden.

↑ Gerrit Adriaensz Berckheyde, *Gezicht op de Grote en Portugese Synagoge te Amsterdam*, 1675-80. Collectie Joods Museum.

↑ Sefardische toramantel, 1726-28. Collectie Stichting Cultureel Erfgoed Portugees-Israëlietische Gemeente.

← Emanuel de Witte, *Interieur van de Portugese synagoge te Amsterdam*, 1675. Collectie Joods Museum. Bruikleen van het Rijksmuseum.*

← Humberto Tan, *Portret van rapper en zanger Typhoon als Elieser (onbekend-1629)*, 2019. Collectie Amsterdam Museum.

—
Op de begraafplaats Bet Haim ligt Elieser begraven. Hij is een man van kleur en werkt voor de Sefardische koopman Paulo de Pina. Tot zijn dood heeft hij een bijzondere positie in de gemeenschap. Hij neemt deel aan religieuze rituelen en krijgt een graf op de begraafplaats.

3 - Nieuwe kooplieden

Voor het stadsbestuur zijn er vooral economische redenen om de eerste generatie Sefardische Joden de ruimte te geven. Zij hebben belangrijke internationale handelscontacten in diamant, suiker en zijde. Veel, vaak arme, *Asjkenazische Joden* vinden werk in de straathandel of als werklieden. Er zijn wel beperkingen. Joden mogen geen lid worden van de meeste *ambachtsgilden* (beroepsverenigingen) noch van de schutterij. Daardoor kunnen zij veel beroepen niet uitoefenen.

→ Rombout Verhulst, *Portretbuste Antonio Lopes Suasso*, ca. 1685. Collectie Amsterdam Museum, legaat mevrouw S.A. Lopes Suasso - De Bruijn. Foto Monique Vermeulen.

—
Antonio Lopes Suasso verhuist in 1635 van Bordeaux naar Amsterdam. Suasso wordt een belangrijke Sefardische koopman en bankier in de stad.

← Isaac de Pinto, *Pinto Manuscript*, 1671. Collectie Stichting Ets Haim, Roerend Cultureel Erfgoed Portugees-Israëlietische Gemeente. Foto: Ardon Bar-Hama.

4 - Onbegrensde kennis

Binnen Joodse gemeenschappen is er veel kennis van handel, wetenschap en bepaalde ambachten. Hoewel Joden tot de late achttiende eeuw zijn uitgesloten van de meeste beroepsgroepen mogen Joodse artsen bijvoorbeeld wel hun werk doen. Ze hebben een goede beroepsopleiding en een uitstekende reputatie. Ook het boekdrukkersgilde laat Joden toe, als één van de weinige beroepsgroepen. In Amsterdam bloeit daarom de Hebreeuwse boekdrukkunst. De boeken bereiken een internationaal publiek van zowel Joden als niet-Joden.

6 - Armoede en straathandel

In 1725 zijn er in Amsterdam meer Asjkenazische (circa 9.000) dan Sefardische (circa 4.000) Joden. Bij beide groepen komt armoede voor, maar meer onder Asjkenaziem. Het stadsbestuur verplicht de *Joodse natie* om zelf te zorgen voor hun armen en wezen. Na de Franse Inlijving in 1810 verliest Amsterdam haar sterke handelspositie. Het zijn moeilijke tijden, vooral voor mensen uit arme gezinnen. Veel arme Joden werken in de straathandel, waarbij vooral zuurwaren in trek zijn.

← De heer Zwaaf, *Augurkenprikmachine*, 1936. Collectie Amsterdam Museum. Foto Monique Vermeulen.
— Een augurkenprikmachine prikt gaatjes in augurken. Zo trekt het zuur beter in als ze zes weken worden ingelegd.

→ Albert Pieter Hahn, *Vrouw Mof* (detail), ca. 1910. Collectie Joods Museum.

— Vrouw Mof is rond 1910 een bekende bedelaar in de Jodenbuurt. Het verhaal gaat dat ze zichzelf op dit schilderij herkent, wanneer het hangt in een winkeltalage aan de Utrechtsestraat.

↑ Christoffel Meijer, *Vis- en zuurverkopers: De Amsterdamsche waage van Lotje en Abram op Marke*, 1806. Collectie Amsterdam Museum. Foto Amsterdam Museum.*

↑ Straatnaambord van de Jodenbreestraat, 1900-40. Collectie Joods Museum.

7 - Emancipatie en integratie

Met het emancipatiedecreet van 1796 komt er een einde aan de juridische ongelijkheid van Joden in Nederland. Voortaan mogen zij lid worden van gilden en krijgen ze toegang tot alle beroepen. Ook mogen Joden openbare ambten bekleden, wat hun positie in de samenleving verbetert. Vanaf 1817 moeten de synagogen en scholen Jiddisch door Nederlands vervangen. De Onderwijswet van 1857 schaft subsidies voor bijzondere scholen af. Joodse kinderen gaan voortaan naar openbare scholen en Jiddisch wordt steeds minder gebruikt.

↑ Barend Graat, *Portret van Spinoza*, 1666. Particuliere collectie, Amsterdam.

— Het schilderij van Barend Graat is het enige bekende portret van Spinoza uit zijn leven, geschilderd toen hij 34 was.

↑ Rembrandt van Rijn, *Portret van Ephraim Bueno*, 1645-47. Collectie Rijksmuseum.

— Ephraim Bueno, een Sefardische arts, dichter en koopman, steunt Hebreeuwse publicaties en richt studieverenigingen op. Hij onderhoudt contact met invloedrijke figuren zoals Vondel en Hooft.

← Menasseh ben Israel en Rembrandt van Rijn, *Piedra Gloriosa*, 1655. Collectie Museum Rembrandthuis.

5 - Het getto dat geen getto is

In veel Europese steden wonen Joden gedwongen in een getto, een afgesloten wijk. Maar niet in Amsterdam. Hier kiezen Joden er zelf voor om zich in één buurt te vestigen. Eerst wonen velen op het stadseiland Vlooienburg en later op de eilanden Uilenburg, Marken (Valkenburg) en Rapenburg. Er is een Joodse vleeshal en er zijn synagogen, scholen en andere voorzieningen. De buurt is niet uitsluitend Joods, er leven ook christenen. Na 1660 verhuizen welvarender Joden naar de Nieuwe Heren- en Keizersgracht aan de oostkant van de Amstel. Joodse en niet-Joodse Amsterdammers leven naast en met elkaar.

← Hendrik Keun, *Gezicht op de Houtmarkt*, ca. 1760-'87. Collectie Amsterdam Museum, langdurige bruikleen Rijksmuseum Amsterdam. Foto René Gerritsen.

→ Jeroen Hofman, *Gaten in de stad, De Jodenbuurt*, 2020. Collectie Joods Museum.

↑ Louis Moritz, *Portret van Jonas Daniël Meijer*, ca. 1830. Collectie Rijksmuseum Amsterdam. Legaat van J.E. Meijer, Amsterdam.

—
Jonas Daniël Meijer is de eerste Joodse advocaat in Nederland.

8 - Een schitterend vak

Rond 1860 begint de industriële revolutie en groeit de handel opnieuw. In 1870 worden grote diamantvoorraden gevonden in Zuid-Afrika. Amsterdam heeft een lange traditie in diamantbewerking en veel Joden werken al in het diamantvak. In de stad komen veel ruwe diamanten aan, die worden verwerkt en verkocht. Joodse socialistische voormannen, zoals Henri Polak, strijden voor arbeidersrechten in *het vak* zoals de achturige werkdag en doorbetaalde vakantiedagen.

→ Replica van de kroon met de door Coster bewerkte Koh-i-Noor. Collectie Coster Diamonds.

—
De Koh-i-Noor, een beroemde Indiase diamant, komt in 1849 in bezit van Koningin Victoria. Ontevreden over de glans, laat zij de steen in 1852 opnieuw slijpen door Coster Diamonds in Amsterdam.

Bij het achterhalen van de rechthebbenden is de grootste mogelijke zorgvuldigheid betracht. Indien toch rechthebbenden menen rechtsgeldige aanspraken te hebben, kunnen zij deze bij De Nieuwe Kerk indienen.

↑ Isaac Israëls, *Dr. Aletta H. Jacobs*, 1920. Collectie Groninger Museum. Foto Marten de Leeuw.

—
De Joodse arts en feministe Aletta Jacobs, is de eerste vrouw in Nederland die wordt toegelaten tot de universiteit. Ze promoveert en wordt arts.

← Johannes Schiotling, *Siertoren in de vorm van de Westertoren*, 1766 - 1773. Collectie Joods Museum. Bruikleen Nederlands-Israëlitische Hoofdsynagoge Arnhem.

↑ Elie Smalhout, *Diamantbewerkster*, 1920. Collectie Joods Museum.

9 - Weldaad en weelde

In de negentiende eeuw krijgen Joden nieuwe kansen in de samenleving. Een aantal van hen levert een belangrijke bijdrage aan de bloei van de stad. Met de bouw van het Amstelhotel en het Paleis voor Volksvlijt zet Samuel Sarphati zich in voor betere leefomstandigheden en werkgelegenheid. Kleine Joodse handwerk winkels als de Bijenkorf groeien uit tot luxe warenhuizen. Filmtheater Tuschinski opent in 1921 zijn deuren.

← Hoofd van beeld van Paleis voor Volksvlijt, 1880-1929. Collectie Amsterdam Museum, langdurige bruikleen Joods Museum. Foto Monique Vermeulen.

—
In 1929 brandt het Paleis af voor Volksvlijt gezien; dit hoofd is een van de weinige overblijfselen.

↑ Jacob Olie, *Het Paleis voor Volksvlijt gezien vanaf de Weteringschans*, 1892. Collectie Stadsarchief Amsterdam.

*Een reproductie van dit werk wordt getoond.

↑ Charlestonjurk voor Hirsch & Cie., 1910-20. Collectie Joods Museum.

↑ Jozef Israëls, *Modeshow bij Hirsch & Cie.*, 1910-11. Collectie Kunstmuseum, langdurige bruikleen Joods Museum.

10 - Jeruzalem van het Westen

Begin twintigste eeuw bloeit het Joodse leven in Amsterdam. De stad krijgt de bijnaam *Jeruzalem van het Westen*. Door saneringen en ruimtegebrek gaan Joden ook in de Transvaalbuurt en Amsterdam-Zuid wonen. Joden maken door de verhuizing uit de Jodenbuurt steeds meer deel uit van de stad. Er zijn gemengde huwelijken en religie speelt voor velen minder een rol. Als gevolg van gewelddadige aanvallen op Joden in Oost-Europa, *pogroms*, aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw, en als gevolg van het nazibewind in Duitsland in de jaren dertig vluchten tienduizenden Joden naar Nederland, en vooral naar Amsterdam. Vóór de Tweede Wereldoorlog is één op de tien Amsterdammers Joods.

← Fré Cohen, *Stadswapen*, ca. 1930. Collectie Museum het Schip.*

De Joodse Fré Cohen ontwikkelt zich tot een invloedrijk grafisch ontwerper van de Amsterdamse School. In de jaren dertig van de vorige eeuw ontwerpt zij de huisstijl van de gemeente Amsterdam.

↑ Michel de Klerk, *Ontwerp voor woningbouwcomplex Het Schip* in Amsterdam, 1917. Collectie Museum Nieuwe Instituut/KLER, 1429.

→ Leonard Jehoeda Pinkhof, *Pogrom in Polen*, 1919. Collectie Joods Museum.

11 - Voor Joden verboden

De Tweede Wereldoorlog betekent een harde breuk in het Joodse leven in Amsterdam. In mei 1940 wordt Amsterdam bezet door nazi-Duitsland, dat heftige anti-Joodse maatregelen afkondigt. Die worden veelal uitgevoerd door Nederlandse ambtenaren, terwijl Joodse ambtenaren worden ontslagen. Onder meer onderwijs, cultuur en ziekenzorg zijn voor Joden niet meer toegankelijk en in mei 1942 wordt het hen verplicht een *Jodenster* te dragen. Ook moeten ze zich melden voor werkkampen, door de nazi's verhullend "werkverruiming" genoemd. Sommige Joden kunnen onderduiken, maar de meeste worden via doorgangskampen weggevoerd naar concentratie- en vernietigingskampen in Oost-Europa. In september 1943 wordt Amsterdam *Judenrein* verklaard. Zo'n driekwart van de 80.000 Joodse Amsterdammers wordt tijdens de oorlog vermoord.

← Blouse met gele Jodenster, 1930-40. Collectie Joods Museum.

↑ Eddy Hillesum, *Dagboeken*, 1941-1943. Collectie Joods Museum.

↑ Bart de Kok, *Het verwijderen van het straatnaambord in de Mozes en Aäronstraat*, 1942. Collectie Stadsarchief Amsterdam.

12 - Naoorlogs Mokum

De weinige overlevende Joden krijgen een ijskoude ontvangst bij hun terugkeer in de stad. Hun eigendommen zijn gestolen, in hun huizen wonen vreemden en ze moeten alsnog erfpacht betalen over de jaren dat ze in kampen hebben gezeten of ondergedoken waren. Het duurt lang voordat begonnen wordt dit onrecht te herstellen. Pas vanaf de jaren zestig komt er meer aandacht voor de specifiek Joodse verschrikkingen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Langzaam komen er betere regelingen voor Joodse oorlogsslachtoffers. Het Joodse leven speelt zich in de decennia na de oorlog steeds meer af in de wijk Buitenveldert en de gemeente Amstelveen.

↑ Eli Content, *Monument voor de levenden*, 1990-2000. Collectie Joods Museum.

↓ Eppo Doeve, *Portret Max Tailleur*, 1958. Collectie Joods Museum. Bruikleen van Allard Pierson, Universiteit Amsterdam.

— Mozes 'Max' Tailleur is dé vertolker van Joodse humor in Nederland na de oorlog. Zijn bekende motto is: 'Ik lach om niet te huilen'.

↑ Burgemeester Femke Halsema tijdens de *Jom Hasjoa* herdenking in de Hollandsche Schouwburg, 2025 © ANP/Koen van Weel.

13 - Joodse Amsterdammers

Vanaf de jaren tachtig wordt de Joodse identiteit voor veel Joden steeds belangrijker. Dit is vaak op een persoonlijke manier, en niet altijd strikt religieus. Het liberale jodendom groeit en Joodse identiteit wordt steeds meer op een eigen manier en thuis beleefd. Joods zijn impliceert echter ook het omgaan met onveiligheid. Na de aanslagen op 11 september 2001 in New York neemt het antisemitisme toe, en het Israëlisch-Palestijnse conflict en de voortdurende onrust en oorlogen in het Midden Oosten zijn van steeds groter wordende invloed op het leven van Nederlandse Joden. Toch blijft de Joodse gemeenschap veerkrachtig en worden tradities, verhalen en verbondenheid van generatie op generatie doorgegeven.

↑ Erwin Olaf, *Portret van Ellen Le Roy Lopes Cardozo*, Sefardisch Joods, 2013. Copyright Estate Erwin Olaf. Courtesy Galerie Ron Mandos.

↑ Dingena Mol, *Kastelenstraat*, 2015. Met dank aan de kunstenaar © Dingena Mol.

Overige informatie

Reinier Craeyvanger, Sint Antoniesbreestraat, ca. 1867. Collectie Stadsarchief Amsterdam

Ontmoet het team

Conservator

HÉLÈNE WEBERS

Tentoonstellingsconservator
De Nieuwe Kerk
nieuwekerken.nl

Ontwerpers

TODD VAN HULZEN

Tentoonstellingsontwerp 3D
Studio Todd van Hulzen
vanhulzen.com

BUREAU GROTESK

Tentoonstellingsontwerp 2D
Amsterdam
grotesk.nl

VAN LENNEP

Publiciteitscampagne
Amsterdam
vanlennep.eu

Factsheet

TENTOONSTELLING

Mokum, de biografie van Joods Amsterdam

DATUM

za 25 oktober 2025 -
ma 6 april 2026 (Tweede Paasdag)

LOCATIE

De Nieuwe Kerk Amsterdam
De Dam, 1012 NL Amsterdam

OPENINGSTIJDEN

dagelijks 10:00 - 17:00 uur
gesloten op 25 dec en 1 jan

TELEFOONNUMMER

020 638 69 09

WEBSITE

nieuwekerk.nl

TOEGANGSPRIJZEN*

Voltaarif	€ 22,50
Museumkaart	gratis
Kinderen (t/m 11 jaar)	gratis
Jongeren (12 t/m 17 jaar)	€ 15
Studententarief	€ 15
Stadspas	gratis
VriendenLoterij VIP-kaart	gratis
I Amsterdam City Card	gratis
ICOM	gratis
Vrienden	gratis

**Onder voorbehoud, voor actuele toegangsprijzen
zie nieuwekerk.nl*

PUBLICATIE

Atlas van Mokum
WBOOKS
ISBN 978 94 625 8726 7
€ 37,95

FOUNDER

VriendenLoterij

FONDSEN

Amsterdams Fonds voor de Kunst
Fonds 21

MET DANK AAN

Vrienden & Grote Vrienden van De Nieuwe Kerk

IN SAMENWERKING MET

Joods Cultureel Kwartier

PROGRAMMERING

Er wordt een uitgebreide programmering bij de
tentoonstelling ontwikkeld. Meer informatie op
nieuwekerk.nl.

MUSEUMSHOP

Open op tentoonstellingsdagen van 10:00 - 17:00 uur

CAFÉ-RESTAURANT

't Nieuwe Kafé, dagelijks open van 08:30 - 19:00 uur

RONDLEIDINGEN

Groepsbezoek is mogelijk na aanmelding. U kunt een
van de professionele rondleiders van De Nieuwe Kerk
boeken. Aanmelding en boeking via 020 626 81 68 of
rondleidingen@nieuwekerk.nl

OPENBAAR VERVOER

10 minuten van Centraal Station
Trams: 2/4/11/12/13/14/17/24
Metro: Metro 52, halte Rokin (4-5 minuten lopen)

PARKEREN

Parkeergarages bij het Centraal Station, naast
De Bijenkorf, op Rokin en op de Nieuwezijds Kolk

TOEGANKELIJKHEID

Het gehele gebouw is goed toegankelijk voor rolstoelen
en rollators.